

Процесуальні документи в адміністративному судочинстві

Зміст збірника подано з урахуванням останніх змін до чинного законодавства України. Також читачам пропонуються матеріали довідкового та методичного характеру.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

- ПИСЬМОВІ ЗАЯВИ УЧАСНИКІВ ПРОВАДЖЕННЯ ПО СУТІ СПРАВИ
- ПИСЬМОВІ ЗАЯВИ УЧАСНИКІВ СПРАВИ ІЗ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПИТАНЬ
- ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР ТА ЗРАЗКИ
- ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Видавничий дім
«Центр української літератури»
Київ – 2026

Упорядники:

Журавльов Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук, професор, заступник Керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород Офісу Президента України;

Оніщенко Наталія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук, заступник директора Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;

Дніпров Олексій Сергійович – доктор юридичних наук, старший дослідник, ректор КНУБА;

Соболь Євген Юрійович – доктор юридичних наук, професор, ректор Центрально-українського державного університету імені Володимира Винниченка;

Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, професор, керівник департаменту Бюро Економічної Безпеки;

Журавльова Зоря Владленівна – кандидат юридичних наук, старший науковий дослідник НДІ публічного права;

Кармаза Олександра Олександрівна – доктор юридичних наук, професор, член ЦВК;

Шкляр Сергій Володимирович – доктор юридичних наук старший науковий дослідник НДІ публічного права;

Лунашук Сергій Вікторович – заступник начальника другого відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях слідчих територіального управління Державного бюро розслідувань Дніпропетровської обласної прокуратури, кандидат юридичних наук;

Сунегін Сергій Олександрович – кандидат юридичних наук, старший дослідник НАУ;

Григоренко Анатолій Володимирович – адвокат, Національна асоціація адвокатів України;

Григоренко Людмила Степанівна – адвокат, Національна асоціація адвокатів України;

Пляшко Юлія Анатоліївна – адвокат, Національна асоціація адвокатів України;

Сорокіна Інна Миколаївна – адвокат, Національна асоціація адвокатів України.

А 86 Процесуальні документи в адміністративному судочинстві. — Київ: Видавничий дім «Центр української літератури», 2026. – 332 с.

ISBN 978-617-8783-08-2

Зміст збірника подано з урахуванням останніх змін до чинного законодавства України. Також читачам пропонуються матеріали довідкового та методичного характеру.

ISBN 978-617-8783-08-2

© Видавничий дім «Центр української літератури», 2026.

ВВЕДЕННЯ

Нові процесуальні кодекси України, зокрема Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС), що були прийняті в ході реформи правосуддя, уніфікували правові питання та вимоги щодо процесуальних документів, які застосовуються у судовій практиці при здійсненні цивільного, господарського та адміністративного судочинства, а також у стадіях судового провадження.

Таким чином, вказані уніфіковані підходи мають на меті спрощення процедури складання цих документів, оскільки однакові підходи і термінологія відтепер притаманні різним судочинствам. На перших порах ці новітні підходи йшли у розріз з багаторічним досвідом і звичками, коли навіть професійні правники відчували певний дискомфорт, проте згодом все стало на свої місця.

Тобто сталося узагальнення правових складових, що стосуються процесуальних документів, а також набуття практичного досвіду у правозастосуванні через призму вимог чинного процесуального законодавства, виправлення перших практичних помилок, стандартизації підходів судів усіх інстанцій до цих питань, вироблення правових висновків Верховного Суду.

У цьому виданні будуть висвітлені особливості вимог щодо процесуальних документів в адміністративному судочинстві з урахуванням як спільних вимог для права процесуального, так й специфічних підходів, які обумовлені особливостям провадження, що притаманне саме адміністративному процесу.

Цей практичний посібник покликаний перш за все визначити загальні правила складання процесуальних документів у адміністративному судочинстві з визначенням їх черговості, строків подання та інших супутніх складових. Саме тому наголос буде зроблений на цьому, а не на якнайширшому охопленні конкретних правовідносин, які є предметом судового розгляду у цьому судочинстві. Це важливо з огляду на нові підходи у процесуальному праві, коли наявні дуже високі вимоги до формальних складових процесуальних документів, недотримання яких може завадити належному формуванню правової позиції учасників судового провадження, а в кінцевому підсумку й захисту прав та інтересів зацікавленої сторони. До того ж не слід забувати, що стороною у адміністративному судочинстві є суб'єкт владних повноважень, а тому від правильного оформлення процесуальних документів багато у чому залежить сам процес.

Такий підхід диктується ще і не в останню чергу змінами у правовому підході до питань представництва у суді. Нині участь адвоката у судовому провадженні і його роль збільшені безпрецедентно як для вітчизняного законодавства і судової практики. Проте ніхто не заважає особі самостійно захищати у суді власні права. Але ж коли особа представляє у суді сама себе (сучасний процесуальний інститут під назвою «самопредставництво»), то їй без практичних порад буде важко дотриматися вимог законодавства взагалі і суду у конкретній справі зокрема щодо належного складання необхідних процесуальних документів.

Отже, це видання певним чином буде корисно саме для таких осіб. Відтак, вочевидь, у громадян буде спокуса заощаджуючи гроші самостійно звертатися до суду. Окрім того, з розвитком електронних технологій і практичній доступності послуг електронного суду майже для усіх, хто користується інтернетом, буде в нагоді доступ до послуг на сайті судової влади (<https://court.gov.ua/>), де окрім іншої корисної інформації є опція отримати зразки різноманітних процесуальних документів. Будь-яка особа може також стати користувачем свого власного електронного кабінету у системі електронного суду. До того ж ч.ч. 3, 4 ст. 160 КАС гарантують при зверненні до суду в адміністративній справі, що за певних обставин позовна заява може бути складена шляхом заповнення бланка позову, наданого судом; а також на прохання позивача службовцем апарату адміністративного суду може бути надана допомога в оформленні позовної заяви.

Самі ж адвокати, за визначенням Конституції України, є носіями гарантованих державою належних правових знань, а тому здатні надавати професійну правничу допомогу і без наших порад.

Таким чином цей посібник розрахований на широке коло читачів, які потребують практичних порад при зверненні до суду. Також посібник буде у нагоді правникам-початківцям та студентам юридичних факультетів, а також їх викладачам.

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО – діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому КАС.

АДМІНІСТРАТИВНА СПРАВА – переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір.

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ СПІР – спір, у якому: хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій; або хоча б одна сторона надає адміністративні послуги на підставі законодавства, яке уповноважує або зобов'язує надавати такі послуги виключно суб'єкта владних повноважень, і спір виник у зв'язку із наданням або ненаданням такою стороною зазначених послуг; або хоча б одна сторона є суб'єктом виборчого процесу або процесу референдуму і спір виник у зв'язку із порушенням її прав у такому процесі з боку суб'єкта владних повноважень або іншої особи;

СУБ'ЄКТ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ – орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, орган військового управління, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг.

НОРМАТИВНО-ПРАВІЙ АКТ – акт управління (рішення) суб'єкта владних повноважень, який встановлює, змінює, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ АКТ – акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк.

МАЛОЗНАЧНА СПРАВА – адміністративна справа незначної складності у якій характер спірних правовідносин, предмет доказування

та склад учасників тощо не вимагають проведення підготовчого провадження та (або) судового засідання для повного та всебічного встановлення її обставин.

ТИПОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ СПРАВИ – адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та у яких позивачами заявлено аналогічні вимоги.

ЗРАЗКОВА АДМІНІСТРАТИВНА СПРАВА – типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення;

ПОХІДНА ПОЗОВНА ВИМОГА – вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги).

ПИСЬМОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ – розгляд і вирішення адміністративної справи або окремого процесуального питання в суді першої, апеляційної чи касаційної інстанції без повідомлення та (або) виклику учасників справи та проведення судового засідання на підставі матеріалів справи у випадках, встановлених КАС.

ПОЗИВАЧ – особа, на захист прав, свобод та інтересів якої подано позов до адміністративного суду, або адміністратор за випуском облігацій, який подає позов до адміністративного суду на захист прав, свобод та інтересів власників облігацій відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», а також суб'єкт владних повноважень, на виконання повноважень якого подано позов до адміністративного суду.

ВІДПОВІДАЧ – суб'єкт владних повноважень, а у випадках, визначених законом, й інші особи, до яких звернена вимога позивача.

ТРЕТІ ОСОБИ, ЯКІ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ – особи, які можуть вступити у справу до закінчення підготовчого провадження або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, пред'явивши позов до однієї або декількох сторін.

Задоволення позову таких осіб має повністю або частково виключати задоволення вимог позивача до відповідача. У разі вступу третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору,

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	3
ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	5
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ	22
ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ У ПОЗОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	33
ПОЗОВНА ЗАЯВА	33
ВІДЗИВ НА ПОЗОВ	38
ВІДПОВІДЬ НА ВІДЗИВ. ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА ВІДПОВІДЬ НА ВІДЗИВ.	40
ПОЯСНЕННЯ ТРЕТЬОЇ ОСОБИ ЩОДО ПОЗОВУ АБО ВІДЗИВУ	41
ЗАЯВИ З ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПИТАНЬ	42
ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ В ПОЗОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	45
ЗРАЗОК ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ	45
ЗРАЗОК ВІДЗИВУ НА ПОЗОВНУ ЗАЯВУ	55
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО НАПРАВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ	58
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО УЧАСТЬ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ ПОЗА МЕЖАМИ СУДУ	59
ЗРАЗОК ЗАЯВКИ ПРО ОТРИМАННЯ ДОКУМЕНТІВ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ	60
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО УЧАСТЬ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В ЗАЛІ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ОСІБ.	61
ЗАЯВА ПРО ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ СПРАВИ	62
ЗАЯВА ПРО РОЗГЛЯД СПРАВ ЗА ВІДСУТНОСТІ ОСОБИ	63
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ВІДКЛАДЕННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ	64
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ВІДКЛИКАННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ	65
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ВІДМОВУ ВІД ПОЗОВУ	66
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ВІДВЕДЕННЯ СУДДІ	67
АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	69
АПЕЛЯЦІЙНА СКАРГА	71
ВІДЗИВ НА АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ	72

ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРИ АПЕЛЯЦІЙНОМУ ОСКАРЖЕННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ	74
ЗРАЗОК АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ	74
ЗРАЗОК ВІДЗИВУ НА АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ	77
ЗРАЗОК ЗАЯВИ ПРО ВІДКЛИКАННЯ АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ	79
ЗРАЗОК КЛОПОТАННЯ ПРО НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ТРАНСЛЯЦІЮ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ	80
КАСАЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	81
КАСАЦІЙНА СКАРГА	82
ВІДЗИВ НА КАСАЦІЙНУ СКАРГУ	85
ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРИ КАСАЦІЙНОМУ ОСКАРЖЕННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ	87
ЗРАЗОК КАСАЦІЙНОЇ СКАРГИ	87
ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ	93
СУДОВА ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ. ЗРАЗКОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ СПРАВИ	97
ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	293

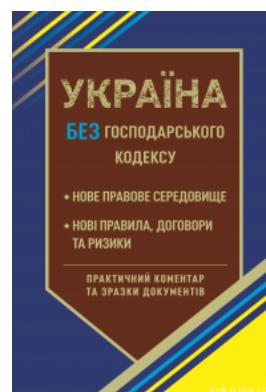
Книги, які можуть вас зацікавити



Процесуальні документи у цивільному судочинстві



Цифрові послуги в Україні



Україна без Господарського кодексу



Перейти на сайт →